

Relacja z konferencji IASS „Scandinavian Exceptionalisms”

W dniach 7–10 sierpnia 2018 roku odbyła się trzydziesta druga konferencja The International Association of Scandinavian Studies (Międzynarodowy Związek Studiów Skandynawistycznych)¹. IASS to założona w Cambridge w 1956 roku międzynarodowa organizacja mająca na celu promocję współpracy naukowej w dziedzinach takich jak literatura, język i kultura regionu nordyckiego. Konferencje IASS – odbywające się co dwa lata, na przemian w regionie nordyckim i poza jego granicami – to znaczące wydarzenia gromadzące związanych z badaniami skandynawistycznymi naukowców z całego świata. W tym roku konferencja zorganizowana została w Danii, na Wydziale Studiów Nordyckich i Lingwistyki Uniwersytetu Kopenhaskiego.

Na temat przewodni wydarzenia wybrano „skandynawski ekscepcjonalizm”. Jest to termin zaczerpnięty z dziedziny socjologii czy politologii, gdzie używa się go do opisu charakterystycznych cech nordyckich modeli państw dobrobytu. W pojęciu tym zwykle się zawierać wyobrażenie o pewnych wspólnych cechach państw nordyckich, wyróżniających je równocześnie na tle całego świata: wymienić pośród nich należy szczególnie specyfikę stosunku pomiędzy jednostką, państwem a rynkami. Z terminem „skandynawski ekscepcjonalizm” wiążą się równocześnie liczne dyskursy i wyobrażenia dotyczące takich kwestii jak wspólnota, indywidualizm, wolność seksualna, równouprawnienie między płciami, ochrona środowiska itd.

Organizatorzy konferencji zdecydowali się na formę liczby mnogiej tego pojęcia w tytule konferencji („skandynawskie ekscepcjonalizmy”), zapraszając tym samym badaczy z całego świata do interdyscyplinarnej debaty na temat tego, jak przez wieki formowało się wyobrażenie o Skandynawii i regionie nordyckim, tak w obrębie samego tego regionu, jak i poza jego granicami. Jako obszary tematyczne dyskusji zaproponowano literaturę, sztukę, architekturę, design, politykę i media.

W konferencji wzięło udział ponad sto pięćdziesięcioro naukowców z całego świata reprezentujących różne dziedziny nauk humanistycznych. Obrady toczyły się przez cztery dni w trzydziestu sześciu sesjach panelowych, poświęconych takim zagadnieniom jak między innymi dystopie, seksualność i gender, ekokrytyka, film i telewizja, narracje postkolonialne, literatura, ideologie narodowe czy religioznawstwo. Językami konferencji były duński, norweski, szwedzki oraz angielski, przy czym uczestnicy poszczególnych sesji panelowych posługiwali się z reguły

¹ Konferencja IASS „Scandinavian Exceptionalisms”, <https://nors.ku.dk/english/calendar/2018/scandinavian-exceptionalisms/> (dostęp: 13.08.2018).

różnymi językami. W programie konferencji uwzględniono również sześć wykładów plenarnych, które wygłosili goście z Danii (Lasse Horne Kjældgaard z Roskilde mówiący o kryzysie idei państwa dobrobytu i Stig Hjarvard z Kopenhagi, którego wykład dotyczył współczesnych mediów publicznych), Islandii (Jón Karl Helgason z Rejkjavíku, który skupił się na przedstawieniach mitycznych bohaterów sag i mitów islandzkich w popkulturze), USA (Michael Sheridan z Nowego Jorku, który wygłosił fascynujący wykład o historii i specyfice nordyckiej architektury), Szwecji (Mariah Larsson z Uniwersytetu Linneusza mówiąca o rewolucji seksualnej w szwedzkim kinie) oraz Norwegii (Lill-Ann Körber z Oslo, która skupiła się na kwestii skandynawskiego kolonializmu).

Konferencji towarzyszyły ciekawe wydarzenia kulturalne: występ chóru Uniwersytetu Kopenhaskiego „Accantus”, nordycki wieczór autorski, którego gośćmi byli islandzka pisarka Gerður Kristný oraz norweski poeta Øyvind Rimbereid, wycieczka do Muzeum Sztuki Współczesnej Louisiana czy też wieńczący konferencję bankiet uświetniony występem Mouritz/Hørslev Projektet.

Polskę reprezentowali w Kopenhadze badacze z kilku ośrodków zajmujących się badaniami skandynawistycznymi, między innymi z Warszawy, Krakowa, Poznania czy Katowic. Instytut Skandynawistyki Uniwersytetu Gdańskiego reprezentowało troje naukowców: Karolina Drozdowska z prezentacją o przekładzie seksualności z języka norweskiego na język polski na podstawie procesu tłumaczenia książki *Gleden med skjeden (Radości z kobiecości)* Niny Brochmann i Ellen Støkken Dahl, Marta Grzechnik, która przedstawiła prezentację o polskim Instytucie Bałtyckim i jego wizji solidarności skandynawsko-bałtyckiej, oraz Jørgen Veisland z prezentacją o powieści Einara Mar Gudmundssona *Anioły Wszechświata* jako przykładzie nordyckiej dystopii.

Wydarzenia tak duże i interdyscyplinarne jak konferencja IASS stwarzają doskonałą możliwość nie tylko do wymiany myśli i czerpania inspiracji do dalszych badań na gruncie interdyscyplinarnym, lecz także do zawierania nowych i pielęgnowania starych znajomości z naukowcami z całego świata, co może z kolei owocować współpracą w przyszłości. W konferencyjnych kuluarach toczyły się między innymi rozmowy o organizacji wspólnych międzynarodowych konferencji przez ośrodki z różnych krajów czy też potencjalnych projektach grantowych.

Wszystko to sprawia, że wydarzenia tego rodzaju są dla naukowców bardzo atrakcyjne. Skandynawiści z całego świata krótko po wyjeździe z Kopenhagi myślą już zapewne o kolejnej, trzydziestej trzeciej konferencji IASS, która ma się odbyć w 2020 roku na Uniwersytecie Wileńskim.

Karolina Drozdowska
Marta Grzechnik
Uniwersytet Gdański